

8/4. Környezet-egészségügyi Ph. D. alprogram :

Egészségügy fejlődésének története, tudománytörténet

Semmelweis Egyetem Közegészségtani Intézete

Témavezető: Dr. habil. Forrai Judit D.D.S. Ph.D.

Társtémavezetők: Prof. Em. Dr. Schultheisz Emil, M.D.Ph.D., Prof. Dr. Nagy Péter Tibor MTA doktora, Dr. Gazda István Ph.D. Kapronczay Károly PhD.

Előzmények

Az orvostörténeti oktatás az ókortól neves külföldi (Hippokratesz, Celsus, Littré, De Renzi, Pushmann, Spengler, stb.) és hazai (Chenot, Weszprémi, Linzbauer, Schöpf-Mérei, Lenhossék, Purjesz, Poór, Rózsay, Demkó, Győry, Magyar-Kossa, stb.) szakemberek nevéhez fűződik, de a legújabb történelem során az egyik mostohagyermek a szakmának. A háború utáni új feléledését az 1970-es évek végén az MTA orvostörténeti albizottsága elvi álláspontja indította el, mely szerint a négy orvosegyetem tanrendjében fel kell venni a diszciplínák történetét. Az oktatás európai helyzetének feltérképezésére alakított szakbizottságot Antall József vezette, melynek eredménye lett, hogy oktatási reform keretében 1974-ben a curriculumba bekerült. 1984-ben Schultheisz Emil vezetésével megalakult az Orvostörténeti és Társadalomorvostani Intézet, majd 1992-től az új tanszékvezető Simon Tamás nevével folytatódott az oktatás. 1996-ban megszüntették a tanszéket, illetve a Közegészségtani Intézetbe olvadt bele. Az európai oktatási standard alapján szükségessé vált a téma oktatása, az új kredit rendszerben önállóan szerepel az orvostörténet kötelezően ajánlott tárgyként, s ennek következménye, a doktori iskolai téma jelen létrehívása. Goethe szavaival élve a „tudomány története a tudomány maga” ha nem tudjuk honnan jöttünk, nem tudjuk merre megyünk.

A téma célkitűzései:

Az orvostörténet egy multidiszciplináris tárgy, magába foglalja a gyógyítás, a betegségek, az eszközök, az emberi kapcsolatoknak különleges formáit beleágyazva a mindennapi élet kultúrájába, szociális-gazdasági helyzetébe. Ugyanakkor átítatódik a többi tudomány, társadalom- és természettudomány felismert és divatos eszméivel, kutatási eredményeivel. Az orvosi gondolkodás híven tükrözi a természethez és a társadalomhoz kapcsolódás helyzetét minden korban. Ebben rejlik a tárgy nehézsége is a szerteágazó, gazdag témavilága miatt.

Fontos, hogy a kurzus a betegségek, a betegek, a kutatások, a felfedezések problémái iránti érzékenységet fokozza, adjon egy átfogó képet a történeti tudásról, mert így a gondolkodásmód szabaddá és rugalmassá válik, hiszen többféle úton és módon közelítették meg az orvostudományt elődeink. A történelem során számtalan „műhibát,” tévedésből fájdalmat, szenvedést, egészségkárosodást, gyakran halált okoztak az orvosi segítségre szorulóknak a gyógyítók, hol a tudás, hol a lehetőség korlátolt határai miatt.

A történeti szemlélet kialakítása segít az összefüggések fejlődésének felismerésében, az orvosi diszciplína megértésében a mai világban, ahol a szakosodás következtében szinte alig tudjuk

követni a saját szakterületünk, vagy a határterületen lévő robbanásszerű fejlődést, információáradatot.

A helyes források megtalálása az alapja a tudomány megismerésének. Források megismerésének lehetőségei: a magyar könyvészet (bibliográfiák, repertóriumok), különös tekintettel az általános tudománytörténeti irodalomra. Orvostörténeti források megismerése, levéltári gyakorlatok, régi hallgatói anyakönyvek, tanári névsorok, tanszéktörténetek, kórház történetek, bábaképzés, sebészképzés, gyógyszerészképzés, Magyar Orvosok és Természetvizsgálók Vándorgyűlései, Kir. Orvosegylet, Orvosi Kamara, könyvtárak, orvosi folyóiratok, magyar és külföldi orvtörténeti kézikönyvek segítenek a korrekt tájékozódásban.

Az oktatás-történet és a történettudomány fogalomvilágának bemutatása segít megismerni az értelmiségképzés történetét, az oktatás- és neveléstörténet alapvető irodalmát, a gyermekortörténet - mint puha és kemény diszciplínát a társadalomtörténeti megközelítés makro és mikro eszközeit.

Továbbá célja az egyetemes orvostörténet megismerése, mely az orvosi gondolkodás és a gyógyító gyakorlat fejlődéstörténete, az orvostudomány és szakágainak a fejlődéstörténete az ókortól a 21. századig. Kiemelkedő csomópontok a paradigmaváltások az orvoslásban, mely meghatározza az orvostudomány fejlődésének főbb irányait. A kutatások, felfedezések, és azok módszertana külön fejezetet képez a szakmatörténetben, melynek egyaránt következményei a gyógyító eljárások változásai, a segédeszközök kialakítása, a feltételrendszer-ellátásrendszer megteremtése, az orvos-beteg kapcsolatának átrendeződése, az orvosi szaknyelv változása, stb.

A hazai orvostörténet elősegíti a megértését mai gyógyításnak. Az orvosképzés és a gyógyító szakemberképzés történetének főbb állomásai kerülnek bemutatásra, a törvények, rendeletek, a specializáció kezdeteinek és továbbfejlődésének tanulmányozásával. Kiemelkedő szakmai-tudományos központok az orvosi iskolák, tananyag, tankönyv, oktatási segédanyagok megvilágítják a szakmai tudományos élet, kutatások, eredmények változatosságát. Célja továbbá bemutatni a kutatási módszerek, szabályok, a kutatások finanszírozásának történetét. Ezen belül az Egyetem története külön kiemelt szerepet kap.

E téma segít a multidiszciplináris megközelítésben, hogyan viszonyul a medicina a tudományokhoz, a művészetekhez. Részletesen tárgyaljuk a medicina kapcsolatát a természet- és társadalomtudományokkal, a technika fejlődésével, és azok kultúrtörténeti vonatkozásaival, valamint a művészetekkel, az alternatív medicinával, a népi gyógyászattal. Megtárgyalásra kerül a hiszékenység alapján működő sarlatánok és kuruzslók minden korban való próbálkozásáról.

Országos Doktori Tanács

http://www.doktori.hu/index.php?menuid=192&sz_ID=5921

Személyes adatok

név	Forrai Judit
születési év	1949
intézmény neve	Semmelweis Egyetem
doktori iskola	SE Patológiai tudományok Doktori Iskola (témavezető)
adattartalomról nyilatkozott még nem	

Elérhetőségek
 drótpostacím forjud@net.sote.hu
 telefonszám +3612102940/6190
 Fokozat, cím
 tudományos fokozat, cím PhD
 fokozat megszerzésének éve 1997
 fokozat tudományága elméleti orvostudományok
 fokozatot kiadó intézmény neve Magyar Tudományos Akadémia
 Jelenlegi munkahelyek

Semmelweis Egyetem, Népegészségtani Intézet, Orvostörténeti
 1989 - **Tanszéki Csoport**
 további (habil. egy. docens)

Témavezetés
 témavezetői tevékenysége során eddig 6
 vezetésére bízott doktoranduszok száma
 ezek közül abszolutóriumot szerettek száma 2
 témavezetettjei közül fokozatot szereztek: dr. Pörzse Gábor PhD 2008
 témavezetettjei várható védéssel:
 Bán Domonkos dr. PhD (2012)
 Bartók Adrienne PhD (2012)
 Kaldau Diana PhD (2012)
 Révész József PhD (2012)
 Győry Hedvig PhD (2010)
[Témakiírások](#)

Kutatás
 kutatási terület Egészségügy fejlődésének története,
 tudománytörténet, neveléstudományi kutatások
 és preventív medicina
 jelenlegi kutatásainak tudományága Multidiszciplináris bölcsészettudományok
 Multidiszciplináris orvostudományok